

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

про основні тенденції зміни значень показників, що застосовуються для розрахунку індексу регіонального людського розвитку

Кіровоградська обласна державна адміністрація

Довге та здорове життя

1. Аналіз динаміки показників, визначених у додатку 1 до Порядку проведення розрахунку індексу конкурентоспроможності регіонів.

У 2017 році:

середня очікувана тривалість життя при народженні склала 70,5 років і має тенденцію до збільшення (у 2015 році – 70,27 років, у 2016 році – 70,3 років);

загальний коефіцієнт скорочення чисельності населення на 1000 осіб наявного населення склав -9,9 проміле (у 2016 році – -7,6 проміле);

коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження на 100 тис. осіб наявного населення склав 28,3 просантиміле (у 2016 році – 27 просантиміле).

2. Аналіз причин динаміки показників (покращення, погіршення) у звітному році порівняно з попереднім роком.

Чисельність наявного населення області скоротилась за 2017 рік на 9,4 тис.осіб, або на 0,9% і склала станом на 01 січня 2018 року – 956,3 тис.осіб.

Зменшення чисельності населення області відбулося через природне (на 7,8 тис.осіб) та міграційне скорочення (на 1,6 тис.осіб).

Область входить до групи регіонів із найвищими темпами старіння населення.

В області сформувалася структура населення, для якої характерна висока питома вага осіб старшого віку і низька молодшого. Станом на 01 січня 2017 року у віковій структурі чисельності постійного населення області, питома вага осіб у віці 0–15 років становила 16%, у віці 60 років і старше – 24%, у віці 16–59 років – 61,9%.

Показник природного приросту (убутку) населення залежить від значень загальних показників народжуваності і смертності. Впродовж останніх п'яти років природний приріст населення залишається від'ємним, різниця по абсолютній величині між показником народжуваності і смертності залишається значною.

У 2017 році коефіцієнт народжуваності склав 8,2 на 1 тис.осіб (у 2016 році – 9,1 на 1 тис.осіб); коефіцієнт смертності – 16,3 на 1 тис.осіб (у 2016 році – 16,8 на 1 тис.осіб).

Впродовж останніх двох років показник **середньої очікуваної тривалості життя** залишається стабільним і залежить від повікових показників смертності населення.

Непрямої вплив на показник чинить спадковість на 18-22%, стан довілля на 17-20%, якість та доступність медичної допомоги на 8-10%, соціально-

економічні фактори способу та стилю життя населення (побуту, умов праці, харчування, відпочинку, способу життя, наявності шкідливих звичок) на 49-53%.

Стабілізація показника відбулась за рахунок незначних змін повікових показників смертності населення, що в свою чергу, певною мірою, зумовлено (в межах 8-10%) розвитком системи охорони здоров'я і медицини, розширенням можливостей лабораторних, інструментальних та інших видів обстеження.

Основним фактором, що впливає на коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження на 100 осіб наявного населення, є посилення соціальної нестабільності та напруженості у суспільстві, що обумовлює обмеження можливостей значних верств населення у задоволенні їх потреб на охорону здоров'я, освіту, культуру, інші соціальні послуги тощо. Це, в свою чергу, провокує погіршення фізичного, духовного та психічного здоров'я людей.

3. Заходи, яких було вжито та які будуть вжиті облдержадміністрацією для поліпшення ситуації, яка склалася за відповідним напрямом.

З метою забезпечення надання комплексної психологічної (соціальної, медичної, правової) допомоги різним категоріям громадян протягом 2017 року:

1) на базі КЗ "Кіровоградська обласна психіатрична лікарня" забезпечено проведення:

цілодобового надання психологічної допомоги населенню через "телефон довіри";

санітарно-роз'яснювальної роботи серед всіх верств населення лікарями-психіатрами, психологами щодо запобігання виникненню спроби суїциду;

раннє виявлення та лікування психічних розладів у дітей та підлітків шляхом тісної співпраці з лікарями первинної ланки, лікарями-педіатрами, педагогами та психологами;

2) в комунальному закладі "Центр соціально-психологічної реабілітації дітей" Кіровоградської обласної ради" пройшли курс психологічної реабілітації 176 дітей та 157 дорослих осіб отримали послуги різного соціального спрямування;

3) у Кіровоградському обласному центрі соціально-психологічної допомоги отримали допомогу 247 осіб, з яких у цілодобовому стаціонарі – 45 осіб;

4) спеціалізованим формуванням обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді "Мобільний консультаційний пункт соціальної роботи" надано кваліфіковану психологічну допомогу, у тому числі за місцем проживання, 164 сім'ям/особам, які опинилися у складних життєвих обставинах; 54 учасникам АТО та 25 членам сімей учасників АТО, в тому числі загиблих та зниклих безвісти;

5) у рамках обласної комплексної програми соціальної підтримки учасників антитерористичної операції і членів їх сімей, сімей загиблих учасників АТО та вшанування пам'яті загиблих на 2014-2020 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 19 вересня 2014 року № 650 (зі змінами):

забезпечено роботу Центру медико-психологічної реабілітації "КОМПАС", яким з початку проведення АТО:

надано психологічну допомогу понад 3,2 тис. учасникам АТО та членам їх сімей;

проліковано 3,2 тис. осіб в Кіровоградському обласному госпіталі для ветеранів війни;

6) на базі Кіровоградського обласного контактного центру організовано роботу "гарячої лінії". Відповідні "гарячі лінії" створені та діють при райдержадміністраціях та міськвиконкомах. Працівниками "гарячої лінії" проанкетовано 4864 учасники АТО та родин загиблих учасників АТО;

7) юристом громадської організації "Всеукраїнська правозахисна організація "Юридична Сотня", учасником бойових дій та головним спеціалістом Південного міжрегіонального сектору Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників АТО надано юридичну допомогу 125 особам, у тому числі щодо вирішення соціально-побутових питань.

Вживалися заходи із соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції, їх працевлаштування. У 2017 році:

укладено 79 договорів з автошколами для навчання 201 учасника АТО водінню транспортних засобів різних категорій на загальну суму 993,3 тис. грн.;

85 учасників АТО – забезпечено технічними та іншими засобами реабілітації, у тому числі протезами верхніх чи нижніх кінцівок – 9 осіб;

працевлаштовано – 603 учасники АТО, з яких 23 безробітні започаткували власну справу шляхом отримання допомоги по безробіттю одноразово;

залучені до громадських робіт та інших робіт тимчасового характеру – 151 особу-учасників АТО;

отримали профорієнтаційні послуги в центрах зайнятості області – 2,2 тис. безробітних учасників АТО;

охоплено професійним навчанням – 172 особи безробітних учасників АТО.

Добробут та гідні умови праці

1. Аналіз динаміки показників, визначених у додатку 1 до Порядку проведення розрахунку індексу конкурентоспроможності регіонів.

Відношення середньої заробітної плати до мінімальної у 2017 році склало 1,81 раз.

Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу у 2017 році склав 12443,7 грн.

Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних у 2017 році склав 33,1%.

2. Аналіз причин динаміки показників (покращення, погіршення) у звітному році порівняно з попереднім роком.

Протягом 2013-2016 років спостерігалась тенденція до зростання показника **відношення середньомісячної заробітної плати до розміру законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати** з 2,26 до 2,76 раз. У 2017 році даний показник склав 1,81 раз, на що мало вплив суттєве зростання розміру мінімальної заробітної плати (з 1600 грн. до 3200 грн.).

Забезпечено позитивну динаміку у зміні **обсягу видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу**. Так, у 2015 році цей показник складав 7160 грн. (132,4% до 2014 року); у 2016 році – 8815,7 грн. (123,1% до 2015 року); у 2017 році – 12443,7 грн. (141,2 до 2016 року). Причини: щорічне зростання обсягу видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) та скорочення чисельності населення.

3. Заходи, яких було вжито та які будуть вжиті облдержадміністрацією для покращення ситуації, що склалася за відповідним напрямом.

В області вживалися заходи щодо **підвищення розміру середньомісячної зарплати**, а саме:

видано низку доручень голови облдержадміністрації, якими доведено до райдержадміністрацій і міськвиконкомів завдання стосовно підвищення розміру середньомісячної зарплати;

питання про дотримання визначених законодавством норм в оплаті праці та погашення заборгованості розглянуто на нарадах у голови облдержадміністрації та засіданнях колегії облдержадміністрації;

проведено роботу із керівниками підприємств-роботодавців;

підвищено з початку 2017 року посадові оклади педагогічним працівникам на 2 тарифні розряди (постанова КМУ від 14 грудня 2016 року № 974);

забезпечено організацію роботи обласної робочої групи з питань легалізації заробітної плати та координацію роботи аналогічних міських і районних робочих груп. У 2017 році районними і міськими робочими групами обстежено 5780 суб'єктів господарювання, виявлено 1085 "тіньових" робочих місць, легалізовано 1030 місць;

забезпечено координацію роботи із управлінням Держпраці в області, яким проведено у 2017 році 885 перевірок з питань дотримання законодавства про працю. За результатами проведених перевірок:

1) посадовим особам вручено 676 приписів, виконано 753 приписи (з урахуванням виконання приписів 2016 року). За невиконання приписів винесено 5 постанов про накладання штрафів на суму 5,1 тис.грн.;

2) складено та передано до суду 384 протоколи для притягнення посадових осіб до адміністративної відповідальності згідно з вимогами частин 1-4,7 статті 41 КупАП. Прийнято рішення про накладання штрафів на 286 посадових осіб в сумі 174,1 тис.грн.

Освіта

1. Аналіз динаміки показників, визначених у додатку 1 до Порядку проведення розрахунку індексу конкурентоспроможності регіонів.

Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком три - п'ять років у 2017 році склав 85,6% до загальної кількості дітей такого віку і має позитивну тенденцію до збільшення (у 2015 році – 83%, у 2016 році – 83,6%).

2. Аналіз причин динаміки показників (покращення, погіршення) у звітному році порівняно з попереднім роком.

Основною причиною низького показника охоплення дітьми дошкільними навчальними закладами (далі – ДНЗ) є проблема недостатньої їх кількості для забезпечення оптимального охоплення дошкільників.

Неналежна заробітна плата педагогічних кадрів та низький статус вихователів, найвищі вимоги до рівня підготовки працівників дошкільних навчальних закладів призводять до збільшення кількості вакансій. А наявність проблем у якості підготовки кадрів потребує подальшого удосконалення змісту педагогічної освіти та системи професійного відбору (виявлення схильності до педагогічної діяльності тощо).

3. Заходи, яких було вжито та які будуть вжиті облдержадміністрацією для покращення ситуації, що склалася за відповідним напрямом.

В області послуги у сфері освіти надають: 482 дошкільні навчальні заклади (далі – ДНЗ), у яких перебуває 33 тис. вихованців.

У рамках реалізації заходів обласної цільової програми розвитку дошкільної освіти на 2014-2017 роки у 2017 році відкрито 280 нових місць у закладах дошкільної освіти, із них шляхом відкриття: 6 ДНЗ - на 110 місць; 10 додаткових груп у діючих ДНЗ - на 170 місць.

У першому півріччі 2018 року завершені роботи зі створення додаткових дошкільних місць у 3 районах (відкрито 1 заклад дошкільної освіти та 2 додаткові групи, 55 місць). До кінця 2018 року планується завершити заходи щодо відкриття ще 470 дошкільних місць.

Кількість дітей, які у закладах дошкільної освіти перебувають на 100 місцях, становить 107 осіб (у 2016 році – 108 дітей).

Діти 5 років повністю забезпечені дошкільною освітою.

Є позитивні зрушення і у створенні умов для надання якісних освітніх послуг у галузі дошкільної освіти.

До штатних розписів дошкільних навчальних закладів введено 12 додаткових посад.

Для дошкільних навчальних закладів області придбано 18 од. комп'ютерної техніки (комп'ютери, принтери, інтерактивні дошки). Для 3 тис. дітей організовано навчання за варіативною складовою Базового компонента дошкільної освіти в Україні освітня лінія "Комп'ютерна грамотність".
